

נפש גחלים תלהט

ניצוצות ממשנת הגאון הצדיק ר' ישראל אליהו זינצוויץ זצוק"ל

גליון 9 שופטים תשע"ד

דבר המערכת

ההכנה לחודש האיתנים היתה ניכרת מאוד אצל רבינו זצ"ל. מאחר ומועדי תשרי רחבים ביותר ובפרט חג הסוכות שמקיף נושאים רבים ונפלאים והוא החותם של מועדי תשרי נשתדל לעסוק בהיקף כל מועדי חודש האיתנים בשבתות הבאים ולקצר בפרקי עקבתא דמשיחא.

רבינו חזר ושינן ללא הרף שאדם מוכרח ליצור לעצמו ציור ברור על המציאות כפי האמת ולא כפי מראית עיניו. ימי אלול וחודש האיתנים הם הזדמנות לפקוח עיני עיוורים. בגליון זה נביא ג' אופנים שונים להשיג מטרה זו. תפילה תורה ולימוד המוסר.

נקוה שיהיו הדברים לתועלת ונשאב מהם חשק לעבודת ה' בטהרה ותמימות. לבנות עולם ברור במחיצתו ית' ולא ללכת שבי אחר מבט העיניים שאינו מבחין אלא בחיצוניות הדברים.

אנו מודים לאלו שטורחים להעביר את העלונים לציבור רחב יותר שיכול לקבל מהדברים תועלת [בדפוס ובמסירת המייל]. ושטוחה בזה מכל מי שקיבל תועלת להמשיך להעביר את הדברים הלאה ואדרבה נשמח על כך מאוד להרבות הפצת תורת רבינו זצוק"ל. נשמח לקבל הערות והארות.

המערכת

א-ל-ל-ל!!! כיוון חדש לחיים!!! ועיני ישראל ח"ב מאמר הכרת המשפט

ישנה בעיה שכולם מתלוננים עליה, הנה בימים הנוראים יש חיזוק גדול בתורה ויר"ש, וכעבור זמן קצר אחרי יום יומיים, הכל מתמוגג, ולא נשאר כמעט רושם. אמנם כמדומה שהענין נובע מטעות בכל הגישה לעבודת הימים הק' האלו, דהנה בד"כ ההרגשה היא שעבודת האלול היא להגיע למדרגה נעלה בראש השנה, וכן עבודת עשיית היא להגיע ליוה"כ במצב של חיזוק, וכשמוריד דמעה ביוה"כ הנה הגיע לתכלית המכוונת, וע"כ כשהגיע כבר לתכלית שעברו עליו הר"ה ויוה"כ בחיזוק נפלא, יכול כבר להתרפות קצת, ובקלות מאבד כמעט את כל מה שרכש בימים אלו. אבל באמת ימים נשגבים אלו הם לא התכלית, אלא הם ימים מסוגלים ל"בנין הנפש", בהכרת מלכותו באהבה ויראה נכונה, וחלקי הנפש לא נאבדים מהר, ואחר שר"ה העמיד יסוד בנפש, שוב ילך כל השנה עפ"י יסוד זה.

ועוד זאת הנה ה"רגש" וההתלהבות של האדם, דומה לנר, שבעוד יש שמן בנר הרי הוא לוחט ודולק, וכשנגמר דועך, כן הרגש של האדם, בעוד שהסיבה המרגשת אותו קיימת, הרי הוא מתרגש ומתלהב, אבל כשנפסקת הסיבה נדעך הרגש, והיה כלא היה, וע"כ אדם שמתייחס לרגשי האהבה והיראה בר"ה, שזהו תכלית הענין, ומסתפק בזה, הרי כשעוברים הימים הקדושים, ואין כבר את אורית החיזוק מסביב, ממילא רגשותיו דועכים, ולא נשאר כמעט רושם, אבל החכם משתמש בהכרה הבהירה שיש לו בזמן הרגש, להגיע להחלטות חזקות, להתנהג תמיד עפ"י הכרה זו.

הגר"י סלנטר זצ"ל חידש כידוע את שיטת לימוד המוסר בהתפעלות הנפש, והרבה התלוננו שלומדים ברגש ובהתפעלות, וכשעובר הרגש נשארים כמו מקודם, ומה הרווח? אמר להם הגרי"ס, משל למה"ד, לא שטעה ביער ולא מצא את הדרך לצאת ממנו, והיה בצרה גדולה וסכנת מוות, ואח"כ החשיך הלילה ונעשה צרה גדולה יותר, ושוב התחיל לירד גשמים עזים, והוכפלה צרתו, לפתע הבריק ברק, והאיר את כל השטח, וראה את הדרך לצאת מן היער, ולמרות שאור הברק הוא רגע אחד קטן בלבד, ושוב החשיך כבתחילה, בכל זאת הכיר כבר את הדרך איך לצאת מן היער, וניצל מן המוות, כן לימוד המוסר בהתפעלות נותן לאדם ברק של הכרה ברוממות הבורא ושפלות האדם, ונותן לו את הכיוון בחיים, ושוב גם כשדועך רגש ההתפעלות, יודע כבר את הדרך הנכונה.

כן בענינינו ימי הרחמים של אלול הם כמו "אור הברק", הפותח את ההבחנה של השכל, להבחין בין הטעות והדמיון שחי בו כל השנה, ובר"ה מקבל מבט נכון על מלכות שמים ודרכי משפטו ית', וביוה"כ שנפתחים שערי הרחמים כפתחו של אולם, זוכה להכרה שבכל מצב יכול לשוב לבוראו ויש תקוה לאחריתו, ו"אור" זה נותן להאדם את הכוון הנכון שידע איך לילך כל השנה, ומעתה הוא איש אחר כמש"כ הרמב"ם פ"ב מתשובה ה"ד, ששינה את כוון החיים שלו.

לתפוס את האור של ר"ה ויוה"כ

ובאופן כללי צריך לחפש עצות בר"ה ויוה"כ איך לתפוס את אור הברק שקיבל בהם, ולהכניסו לחיים הרגילים שלו, כל א' מכיר את כחותיו, את כשלונותיו, ואת הדברים המחזקים אותו, וצריך עין פקוחה להתחזק בדברים הצריכים חזוק אצלו, שבאם יפגש שוב באותו מצב שעלול להכשל, יהא מחוזק יותר, ומעידים על הגרי"ס זצ"ל שזה היה עיקר עבודתו ביוה"כ, שהיה מכונס בעצמו זמן רב, והתבונן היטב בכחות נפשו, באופן נורא מאוד, וטיכס עצות במה יוכל לחזק את עצמו, שלא יכשל שוב במצבים הרפויים אצלו, ואף אנו בקטנותינו נוכל לתפוס דברים מסוימים לחיזוק שישארו גם בימי החנוכה למשל.

סידור התפילה נותן את המבט הנכון על השגחת השי"ת כסדר

ניתן עצה נפלאה לחיזוק, הדבר נוגע לכל השנה, ובמיוחד לעבודת ר"ה, הנה אנו נפגשים עם הבריאה תמיד, יום יום, שבוע שבוע וכו', פגישה זו נעשית בחושים הגשמיים שלנו, בראית העין, בשמיעת האוזן וכו', וע"כ נתפסת לנו הבריאה בצורה הגשמית החיצונית שלה, ורואים עולם כמנהגו נוהג, כל חוקי הטבע פועלים באופן נפלא, הזורע גרעין צומח אילן, תלישת פרי ממקור חיותו גורם לו לכמוש במשך הזמן וכו', שכאילו כווננו כבר את השעון והוא הולך כבר מעצמו, ואע"פ שהוא שקר מוחלט, דהקב"ה הוא המחיה ומקיים את כל הבריאה כסדר, בכל זאת החוש הגשמי מכחיש את האמת, שכן מרגישים באופן מוחשי שעולם כמנהגו נוהג. וידוע בחכמת הפסיכולוגיה שאפי' דבר שהוא שקר מופרז, אם יחזרו ע"ז לאדם אלף

פעמים, יאמין בזה בתכלית האמונה, וע"כ הפגישה שלנו עם העולם בתפיסה החיצונית שלו, משריש בנו בקביעות את השקר המופרז הזה, שהעולם מתנהל מעצמו בחוקים קבועים.

זהו באמת פרי הדמיון, המדמה את השקר לאמת, ונדמה לנו כאילו יש כאן בריאה מציאותית המתנהלת מעצמה. אמנם כשמסתכלים על הבריאה מתוך הפסוקי דזמרה, רואים בריאה אחרת לגמרי, "ה' פוקח עורים", "נותן לבהמה לחמה" וגו', "הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד", וכו' וכו', וזהו מבט חדש, שבורא העולם מחיה ומקיים ומנהל את הבריאה, ודואג לכל בריה, "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", זהו המבט של הנבואה [היינו פסוקי תהילים], איך שרואים את אמיתות פנימיות הבריאה, ולא זו היא הבריאה שהכרנו לפני התפילה.

וכמה חיזוק נפלא שואב האדם מעסק התפילה, שמקבל את המבט הנכון על הבריאה, ומתחיל להכיר את הקב"ה מתוך הבריאה גופא, שרואה בכל דבר את יד ה' המנהלת אותו, ורואה מתוך הבירה את בעל הבירה, ולא רק אמונה מופשטת שיש בורא עולם בשמי השמים, כאילו בעולם אחר לגמרי. ולא הכיר אותו מעולם, אלא מקבל את ההסתכלות הפנימית שבפסוקי התפילה, ש"הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם", "ואתה מחיה את כולם".

אמנם כמובן כל זה הוא רק אם אומרים את הפסוקים במתינות, מתוך מחשבה והתבוננות, אבל מי שממהר באמירתם, להגיע לשמו"ע עם הציבור למשל, לא נפגש כלל עם תוכן הבריאה, וממשיך לחיות בדמיון הכוזב שהבריאה מתנהלת מעצמה ח"ו. ולא יאמר האדם, התפילה הוא רק חיוב דרבנן, ולא נורא אם אינו מקיים אותה בשלמות כ"כ, דהגם שתפילה דרבנן, אבל הכרת הבורא הוא מ"ע גמורה מה"ת, והדרך להכירו הוא רק ע"י תפילה, ולא בכדי מסתיים התפילה בהפסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים אין עוד", כי זוהי המסקנא העולה מכל התפילה, שאין בריאה מקויימת מעצמה כלל, אלא הוא ית' מקיים ומנהל הכל.

ואציע בזה עיצה מסויימת, לומר את הפסוקים בניגון מסוים, שיעורר את הלב להתפעל מן הדברים, ע"ד עצתו של הגרי"ס בלימוד המוסר מתוך התפעלות, שעיי"ו נכנסים הדברים ללב, וכל א' יבחון את עצמו באיזה דרך פועלים הדברים אצלו להשריש הדברים בלב.

וענין זה נוגע במיוחד לעבודת המלכויות של ר"ה, דצריך להכיר את המלך בציור האמיתי איך שמולך ומנהיג את נבראו, והמפתח לזה הוא סידור התפילה, ובתפילת ר"ה מקבלת התפילה רוממות גדולה יותר, שמדברים על כל היעד של הבריאה בגילוי יחודו הגמור. ובודאי שא"א לעבור בבת אחת מזלזול והזנחה בתפילה, לחיזוק גדול, וצריך להתקדם לאט לאט, לתפוס פסוק מסוים ולאומרו במתינות ובהתבוננות, וכשמתרגל כבר, יוסיף עוד פסוק וכן הלאה, עד שיקבל בס"ד את המבט הנכון על הבריאה, ויחיה כסדר עם הקב"ה, וירגיש שכל תנועות אבריו הוא ממנו, וכל מה שמצליח בעסקיו הוא ממנו, דהוא משגיח על כל פרט, ומנהל הכל כסדר.

מבט נכון על העולם

[מתוך הקדמת ספרו "פתחי שערים" על דיני ספקות, י"ל ברוקלין תשט"ז]

יש לבריאה ב' בחינות, פנימיות וחיצונית. בחינתה האמיתית ובחינת ההסתר על בחינתה האמיתית אשר זוהי החיצונית הנראית לעינים ורק אחרי התבוננות גדולה יכולים להגיע לפנימיות שלה.

ביאור הדבר שיש בעצם ב' בריאות והנהגות בעולם. הבריאה הקדושה והנהגתה ובריאה הטמאה והנהגתה. הקדושה היא הרצון העליון ב"ה וכבודו והוא נמצא בפנימיות צורת הבריאה כי כל קיום הבריאה הוא ברצונו ית' והתורה והמצוה שהם פנימיות רצונו ית' הם פנימיות הבריאה. והרע והטומאה הם בריאה שנפרדת מקדושתו ית' ומציאותם הוא רק כדי להעלים את רצונו הפנימי ולהראות רק את מציאותה הטמאה – כהסתר הקליפה על הפרי – וזהו כדי שיהיה לאדם בנסיון. כי כל מציאות הבריאה מהעולם הכי עליון עד העוה"ז הגשמי נברא לכך. וביד האדם להמשך אחרי רצונו וקדושתו ית' ולחפוץ לקרבת אלקים או ללכת אחרי תאוות עיניו ולבו היינו הקליפה הטמאה אשר מעלימים ומסתירים על אור קדושתו ית'. והקליפה והטומאה הם רק חיצונית רצון העליון וצורת הבריאה רק מצד חיצוניתה. אבל צורתה הפנימית היא אמיתת המציאות שלה וצורתה החיצונית הוא עולם שכולו שקר.

וכיצד יכיר את המציאות האמיתית. הנה אמרו חז"ל שאברהם בן ג' הכיר את בוראו. והדרך היה ע"י שהסתכל בבירה ומתוך הבירה הציץ עליו בעל הבירה. והיינו שהבורא ית' נעלם מצד עצמו דלית ביה תפיסה כלל ונגלה מצד פעולותיו דהיינו אחרי התהוות הבריאה והנהגתה זהו מה שניתן לנו להשיג בהסתכלות בבריאה ומתוך ההסתכלות זו בבריאה להכיר את בעל הבירה. ולהגיע לדרך המובילה בית א-ל בתוך אורה רוחנית טהורה והרגשים נעלים. אבל נחוץ בהקדם לכך לראות את הבירה והנהגתה בצורתה האמיתית כי אם לא יראה האמת יראה רק בכח הדמיון דברים שאינם אמיתת הבריאה ולא יראה גדולת הבורא ית'. האפשרות להכיר את הבריאה על אמיתתה הוא רק ע"י התורה. כי היא לבדה האספקלריא המאירה שלנו ובלעדה אינו רואה כלום.

עומק ביאורו שהבריאה נתהוותה ע"י שכל הבורא ית' ומציאותה האמיתית וכפי רצונו וחכמתו. אך כיצד יכול להשיג זה הרי המרחק בין שכלו לשכל הבורא ית' הוא לאין שיעור. ובשכלו המצומצם והמוגבל אינו יכול להשיג אמיתת מציאות כל דבר. אבל דרך התורה יכול. כי מציאותה היא שכל אלקי – חכמתו ורצונו ית' – ואז אפשר לראות ולהשיג אמיתת צורת הבריאה. כי אסתכל באורייתא וברא עולם. כי היא המפה של הבריאה. והתורה כוללת בהכרח כל מציאות הבריאה והנהגתה לעולם ועד. ובה נתגלה השכל האלקי. וכל שאין השכל האלקי שורה תוך שכלו – כי התורה ירדה להטה להתלבש תוך השכל האנושי ג"כ.

וכפי מידת ראותו גדלות הבורא ע"י התורה שהיא השכל האלקי המגלה אמיתת המציאות הבריאה ומורה על גדלות בוראו, באותו שיעור מתעלה האדם ממצב שפלותו ומעלה למעלה מן הגשמיות והחומריות וחי הוא לא בעוה"ז הנראה לעיני בשר אלא בעולם קדוש כי רואה רק את הפנימיות של הבריאה. ופנימיות צורתה הוא רק מה שכתוב כל מה שבראתי לשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתו. ורואה ההנהגה והרצון העליון המקיים את הבריאה במוחש בתוך שכלו. כבר פשט את הלבוש העליון של הבריאה להסיר קליפתה המכסה יופיה האמיתית של הבריאה. ואדם כזה קדוש יקרא לו כי אין לו שייכות אל חיצוניתה שאינו חי תחת ממשלת הקליפה הטמאה. עולמו של האדם שחי בו היא רק כפי ציור שכלו ודמיונו ופי תפיסתו הרי זהו עולמו הקטן – כפי שכלו יהולל איש – ראית עיני השכל בעולם שכולו קדוש הרי זה מביא לו חיים קדושים אבל אם השגתו וראית שכלו היא רק בחיצונית העולם שהוא עולם השקר אז חיינו נמשכים כמו כן אחרי ההבל, וכל השקפת עולמו סובבת סביב נקודה זו.

סוד לימוד המוסר

א.ה. בהיכלי התורה מתחזק לימוד המוסר **בימי התשובה** ונודעו דברי הגרי"ס זצ"ל במעלת המקבל על עצמו לימוד המוסר **כל השנה**. אבל מאידך לימוד המוסר הוא מהדברים הצריכים חזק בכל יום, על כן אציע רשימה זו להבין מהות וחשיבות לימוד זה. מאמר הזה נכתב ע"י אחד מתלמידי רבינו והוקרא לפניו והוטב בעיניו בהיותו מבוסס על היסודות שהשמיע בבית מדרשו. רבינו אף הגיהו והוסיף מעט הוספות. למרות שרבינו עסק הרבה בעיון עמוק בסוגיות חובת האדם בעולמו מ"מ אמר שבלא לימוד המוסר לא יחדרו הדברים ללב. אין כאן חידושים בתוכן הדברים רק בסגנון]

נפקחו עיניהם לשטותא דהאי עלמא

כידוע רבו הידיעות הממלאות שכלנו בדבר חובת האדם בעולמו. כולם יודעים לדקלם את דברי המס"י והשערי תשובה ושאר בעלי המוסר אחרונים וקדמונים, ואף לשזרם זה בזה לחדש "וורט מוסרי". אך עדיין רחוקים הדברים מהלב. והראיה שבשעת מבחן קיום דבריהם הידועים לנו, מסתמות הטענות והגוף חופשי בתאוותיו ושגינותיו. וזוהי התרופה. וידעת היום והשבות אל לבבך, צווח הכתוב, לא רק מפיו של בעל הקורא פעם בשנה אלא מפיו ג' פעמים ביום. נו, בסדר אבל איך עושים זה.

האדם נתפתה ע"י הנחש "והייתם כאלקים". מפרש רש"י "יוצרי עולמות". באלו עולמות מדובר. הלא כבר אכל האדם מעץ הדעת ולא שמענו שאנו יוצרים עולמות. בזה"ק כתב על הפסוק ונפקחו עיניהם "נפקחו עיניהם לשטותא דהאי עלמא". הבאור דעד החטא העולם שיקף בברירות מוחלטת את ה"אין עוד מלבדו". אף שהעולם הוא מגושם אך מציאות ה' המחיה ומקיימת ומנהיגה אותו היתה גלויה [ומורגשת. הוספת מו"ר] לגמרי. "כולם בחכמה עשית" היה גלוי לעין הברש, וממילא היראה והאהבה לבורא עולם היו פשוטים. נדמה את עצמנו עוצמים עינינו ומתחזקים בדעתנו שאין עוד מלבדו. אדם הראשון כשפקח את עיניו לא ראה סתירה לאמת זו.

אך אחרי חטא אכילת עץ הדעת נגלה לו עולם חדש. עולם שעומד מצד עצמו. תלותו התמידית ביוצרו נעלם מעיני הברש. וממילא ניתנה בחירה הרבה יותר קשה כי כעת העולם כבר לא נראה יותר כמקום גלוי כבוד שמים בלבד אלא גם כ"עולם". עולם נחמד, נעים, מושך. לא ניכר איך כל הפרטים, "כולם", "בחכמה עשית" אף שעדיין זו המציאות. ביד האדם נמסרה ההחלטה לקבוע באיזה עולם הוא חי. ליצור עולמות. וכפי שנראה.

האדם רואה כפי תפיסת הלב

לפני שנלמד כיצד יוצרים עולמות בדעת נקדים ידיעה יסודית. **כל אחד רואה משהוא אחר**. כל אחד רואה בחסדי ה' דרך עיניו את אותו מחוזה. אבל עלינו להשריש שאף על פי כן, כל אחד רואה מציאות שונה מחבירו. קליטת העין אינה סוף המראה. כל מראה חודר דרך העין ומקבל את פירושו בלב. וכפי מושגי הלב כך גם משמעות המראה. וכבר נודע מה שאמר החזו"א שמה שאצלם נקרא אהבה נקרא אצלנו כרת. ונוסיף שמה שאצלם נקרא יפה נקרא אצלנו כעור. האמנם. שני בני אדם רואים בעיניהם מראה זהה. האחד נהנה ממנו והשני מרגיש בגיהנום למראיתו. הבאור פשוט כאמור לעיל. השאלה **באיזה לב נכנס המראה**. לב שנחרש ונזרע בזרעי קדושה או לב שעלו בו קוצים וברקנים.

כעת נבדוק כיצד נוצרו הגישות השונות של הלב. הגדרת הגישה לעולם "למעשה" אינה בראש אלא בלב. מה שהלב משיג זהו העולם בו האדם חי [בתפיסתו דווקא (עיין ע"ז כח ע"ב דשורייני דעינא באובנתא דליבא)]. הוספת מו"ר]. מה שיודע בשכלו אינו משפיע על מבטו על העולם. אם לבבו עדיין מפרכס למראית עוגה טעימה, לא יועילו כל הספרים שידברו על גנות התאוה כי בשעת מעשה הלב ידריך את האדם לנהוג כפי שהוא, ה"בעל הבית" יחליט. ורק אם יגיע לתפיסה אחרת על העולם זה ישפיע על ההנהגה המעשית. המדרגה השלמה היא מה שכתב הרמח"ל בדרך עץ חיים. אם היתה הידיעה רחבה ועומדת על **לב האדם** לא היו חוטאים לעולם. והלא זו בקשת כולנו. להגיע למדרגה זו שלא נחטא, לעשות נחת רוח לה' ית' בכל מעשינו. אם כן עלינו לתור אחר כל עצה שתקרבנו למצב זה. האם יש עצה ???

כיצד נכנסים ללב

הלב משיג רק דרך חושים. בדרך כלל ניזון מהחושים הגשמיים שהם מכניסים לו במשך כל חייו ציורים חיים על הגדרת העולם. ניקח דוגמא. אדם חווה השגחה פרטית ברורה ומרגשת. ברור לו מעל כל ספק שיד ה' היתה מעורבת כאן. כולו התפעלות והתרגשות. ברור לו שמהיום והלאה חייו משתנים. הוא הרי ראה את הבורא ית' בחוש. כמעט. אך הנה לא עובר יום וכבר נשכח ממנו המחזה ושוב נפתה להבל העולם הזה. אין בזה כל פליאה. כנגד ציור אחד חושי שזכה לו נכנסו אצלו מאז מאות ציורים הפכים לגמרי. העולם מסתדר טוב מאוד גם בלי השגחה רח"ל. הרופא הוא המרפא וכו'.

התקדמנו כבר לדעת שצריך להזין הלב בציורים אחרים. של אמונה, יראה, דבקות. אבל היכן הם האזניים של הגוף לשמוע דבורים אלו. ע"כ שיש דרך. וידיעה זו בעצמה נוסכת תקווה וכוחות לחתור להגיע לכך. דמלבד הראיה ששייך להגיע לכך, הלא סוף העבודה שהגוף כבר לא מפריע. אלא אדרבה נרתם לעבודה, ואף מהווה ראייה למה שצריך לעשות. כמובן שרחוקים אנו ביותר ממדרגות אלו אך בוודאי שלהגיע לבחינה מזה כפי ערכנו שייך.

כאן נמצאו הרבה דרכים כי כל רועי ישראל לדגליהם שקדו לפלס הדרך כיצד ליצור ציורים חדשים בלב, כולם אהובים כולם ברורים.

חידוש לימוד המוסר של הגרי"ס

אנו נצמד כאן בדרכו של הגרי"ס ז"ל שהחדיר את ענין לימוד המוסר בהתפעלות. כבר אמר אחד מגדולי המוסר ששנים יכולים לשבת זה ליד זה במשך עשרים שנה וללמוד מוסר. אחד משתנה ואחד לא. "זה ניגון מוסר וזה למד מוסר". מה הסוד הגדול שטמון בסדר המוסר עליו מסר נפשו הגרי"ס זצ"ל וכל ראשי הישיבות זצ"ל ויבלח"א.

באדם כאמור. שכל- משכן הידיעות, גוף – משכן התאוות, וביניהם הלב. הלב הוא עצם גשמי, אשר נותן את החיות לגוף המת. אך הוא גם משכן הרגשות שהם דבר רוחני. וכן הדם המוזרם מהלב לגוף הוא דבר גשמי ובו נמצאת החיות – שהיא דבר רוחני. נמצא שהלב הוא מתווך בין השכל לחומר. לחדור לגוף אין אפשרות, אך אם נצליח לחדור ללב, הלב יעביר את מה שנכנס בו לגוף. וזו תהיה חלק מחיותו. כשם שאדם בעל דאגה שהוא דבר רוחני מחדיר לגופו את אותו נגע ובכך מזיק לו כידוע. שפתו של הלב היא הרגש. החילוק בין רגש לשכל. שהרגש הוא חם והשכל הוא קר. השכל צריך ישוב דעת, מתינות, חוסר תנועה. והרגש הוא תנועה, התלהבות. מעתה העבודה היא לקחת את המושכלות, ולהחדירם בשפה המיוחדת ללב.

ולכן צריך להקדים ידיעות ברורות מאוד על חובתו בעולמו. וזה החלק העיוני של לימוד המוסר, מערכות מסועפות אשר חידשו בעלי המוסר לדורותם. וכמוכן שכמו בעיון ההלכה המובחר שהאדם עצמו יחדש את חידושיו כך גם בחלק המוסרי. "כולם בחכמה עשית". זאת אומרת שכל פרטי המציאות הם באמת תולדות חכמתו ית'. וחכמתו זו נטועה בנו. המשקיף על העולם דרך חכמה זו שנמסרה לנו בתורה הוא אכן רואה ש"כולם בחכמה עשית". זהו הפתח לציורי הדמיון. לא מדובר לדמייין דבר "מדומיין", לא אמיתי. אלא אדרבה לחזור ולראות בעיני שכלו את הציור האמיתי. אותו הציור השלם והאמיתי כבר גנוז באותיות התורה ובלב שלך. רק צריך לעורר ציור זה וכאשר מתגלה לעין השכל אין לך אמת גדולה מזו. השטותא דהאי עלמא נמוג ואתה זוכה להציץ להרף עין בעולמו של הקב"ה.

החלק הבא הוא להשיב ללב. סדר המוסר הוא הזמן המיוחד למטרה זו (התפעלות יסודתה לפתח טמטום הלב, לשפוך בה מי תבונתו, את אשר נודע לאדם, אכן בקרבו לא בא – אור ישראל סימן ל') ולכן הלימוד הוא דווקא בספרים של גדולי הראשונים והקדמונים אשר במשפטים מתומצתים הכניסו עולמות שלמים. ויכול הלומד להוציא מהם על ידי קריאה חוזרת ומעמיקה חידושים בלי סוף. לכן צורת הלימוד נקבעה דווקא בשפתיים דולקות, לעורר את הרגש (לא "לנגן" סתם אלא במכוון של החדרה לישותו את אותן ידיעות יקרות). הניגון "המוסרניק" אינו עיקר הענין אלא רק עזר לאדם להפוך הידיעה יותר חושית, יותר שייכת ללב. המטרה היא להחדיר ללב ציורים. ציורים שיעמדו מול ציורי החושים. לימוד מתון מתון בחזרה ובהתבוננות וכח הציור, בכחם לפתח ציורים חיים ממש של דברי חז"ל והראשונים.

ולכן נקבע הלימוד בצוותא (מה שפעם היה בית המוסר) כי סגולת הרגש להתעורר מזולתו (משא"כ השכל). הראת לדעת על קצה המזלג כמה עמקות טמונות בדקות אלו, ויהי רצון שנפיק מהם מלוא התועלת בעזר ה', שהרי הובטחנו הבא ליטהר מסיעים בידו.

דע אשר לפניך. סדר ציור. הזדמנות לאמץ הדמיון ולחברו לשכל. הציור מתרקם עד כמה שאדם שוקע בתוך מאמר חז"ל. בהבנה ועיון. בהתבוננות, בחזרה. הגחלת העוממת נמסרה בידך להבעירה. ליצור מדורה גדולה שתאיר את הלב. רושם אחר רושם מתקבץ והעין לאט רואה עולם חדש. כפשוטו ממש. עולם שלא שייך בו חטא כי הוא עולמו של הקב"ה. העבודה היא איטית אך תוצאותיה בדוקות.

דע את אשר לפניך. בקור אצל אופטיקאי מומחה. לעצב משקפים חדשות על המציאות. אין לך קנין גדול מזה להפך הידיעות להיות שלך. להיות מדריכות אותך. לא סתם לזמזם ניגון "של מוסר", לא זמן לשים הכובע, או להכין וורט לשולחן שבת. אלא זמן התחדשות, זמן של קניית חיים חדשים ממש.

המעריב שבדרך כלל בא אחרי הסדר הוא האות להצלחה. אם עמלת כראוי ליבך ישתוקק לפאר ליוצרך שהוא מעריב ערבים, משנה עיתים וכו'. ומזה תצמח גם האהבה רבה אהבתנו.

העלון יוצא ללא מטרת רווח וניתנת רשות ליצולמו למטרת זכוי הרבים בלבד.

לתרומות והנצחות, חוספת מננים, הצעות והערות יש לפנות בטל: 02-9921392

או בדוא"ל SHNEIDERAV1@GMAIL.COM

